

Oikeusministeriö

OM 3.6.2026; VN/26860/2023

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta myymälään (ns. yrityslähestymiskielto) sekä täsmennettäväksi rikoslain julkisrauhan rikkomista koskevaa säännöstä. Esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksia, parantaa yritys-, työ- ja asiointiturvallisuutta, suojata henkilöstöä ja asiakkaita oikeudenloukkauksilta sekä vähentää toistuvaa häiriökäyttäytymistä julkisrauhan suojaamissa paikoissa.

Ehdotetun sääntelyn mukaan tuomioistuin voisi määrätä henkilölle pääsykiellon aikaisemman häiriökäyttäytymisen perusteella rikosten sekä muun vakavan ja toistuvan häirinnän ehkäisemiseksi. Kielto koskisi myymälöitä, joihin yleisöllä on pääsy, mutta apteekit rajattaisiin soveltamisalan ulkopuolelle. Kiellon valvonnasta vastaisi poliisi, ja kiellon rikkominen olisi rangaistavaa. Lisäksi rikoslain julkisrauhan rikkomista koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, että julkisrauhan suojaamaan paikkaan meneminen paikan haltijan henkilölle antaman kiellon vastaisesti olisi rangaistavaa.

Uudistuksella vahvistettaisiin ennakkollista suojaa ja parannettaisiin kauppaa harjoittavien elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinotoimintaa häiriöttä.

Poliisiosasto pitää hallituksen esityksen tavoitteita työ- ja asiointiturvallisuuden parantamiseksi lähtökohtaisesti kannatettavina. Myymälöissä esiintyvä väkivalta, uhkailu ja vakava häiriökäyttäytyminen aiheuttavat merkittäviä turvallisuusongelmia henkilökunnalle ja asiakkaille, minkä vuoksi uusien ennaltaehkäisevien keinojen etsiminen on perusteltua.

Esitykseen liittyy kuitenkin useita käytännön toteutukseen ja sosiaalipoliittisiin vaikutuksiin liittyviä kysymyksiä, joiden arviointi edellyttää todennäköisesti kokemuksia sääntelyn soveltamisesta. Tunnistettujen ongelmien taustalla voi olla tekijöitä, jotka edellyttävät kriminaalipoliittisen sääntelyn lisäksi laajempia sosiaali- ja yhteiskuntapoliittisia toimenpiteitä.

Tähän liittyen on todennäköistä, että merkittävä osa pääsykiellon kohteeksi joutuvista henkilöistä kärsii päihdeongelmista, mielenterveyden häiriöistä tai niiden yhdistelmästä. Vaikka esityksessä tunnistetaan häiriökäyttäytymisen ilmenemismuodot, siinä arvioidaan varsin niukasti käyttäytymisen taustalla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeita. Pääsykielto voi poistaa ongelman yksittäisestä myymälästä, mutta ei sen taustalla olevia syitä, jolloin ongelmat voivat siirtyä toisiin myymälöihin tai muihin julkisiin tiloihin ilman, että henkilön tarvitsema tuki tai hoito toteutuu.

Samalla on aiheellista arvioida pääsykiellon käytännön vaikuttavuutta niiden henkilöiden kohdalla, joiden toimintakyky on päihteiden käytön, vakavan mielenterveyden häiriön tai muun vastaavan syyn vuoksi merkittävästi alentunut. Juuri ne henkilöt, joiden aiheuttamiin turvallisuusongelmiin sääntelyllä pyritään puuttumaan, eivät välttämättä kykene arvioimaan toimintansa oikeudellisia seurauksia tai muuttamaan käyttäytymistään kiellon perusteella samalla tavoin kuin muut. Tämän vuoksi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

pääsykiellon ennaltaehkäisevä vaikutus voi tämän kohderyhmän osalta jäädä rajalliseksi, ellei sääntelyn rinnalla huolehdita myös tarkoituksenmukaisista sosiaali- ja terveystalouksista.

Poliisiosasto pitää pääsykiellon rikkomisen kriminalisointia lähtökohtaisesti perusteltuna. Esityksen mukaan pääsykiellon rikkomisesta voitaisiin tuomita sakkoo tai enintään yksi vuosi vankeutta. Rangaistusasteikko on johdonmukainen suhteessa esimerkiksi lähestymiskiellon rikkomiseen, ja enimmäisrangaistus on perusteltu, koska kyse on tuomioistuimen yksilölliseen harkintaan perustuvan kiellon tahallisesta rikkomisesta.

Esitetty rangaistusasteikko korostaa kiellon velvoittavuutta, tukee sen ennaltaehkäisevää vaikutusta ja antaa poliisille sekä esitutkintaviranomaisille tarkoituksenmukaiset keinot rikkomusten selvittämiseen ja uusien rikkomusten estämiseen. Samalla se mahdollistaa sen, että tuomioistuin voi ottaa seuraamusta määrätessään huomioon teon vakavuuden ja toistuvuuden. Lievimmissä tapauksissa seuraamuksena voidaan edelleen käyttää sakkoo, mutta asteikon yläraja mahdollistaa tehokkaamman puuttumisen toistuviin tai erityisen piittaamattomiin rikkomuksiin.

Poliisiosasto pitää myönteisenä myös sitä, että pääsykiellon määrääminen kuuluu yksinomaan tuomioistuimelle ja että esitykseen sisältyy kohtuullisuusharkintaa sekä alaikäisiä koskevia erityisiä suojatoimia. Nämä vahvistavat oikeusturvaa ja perusoikeuksien asianmukaista huomioon ottamista.

Esityksessä ehdotetut muutokset poliisilakiin sekä lakiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa selkeyttävät ja vahvistavat poliisin toimivaltuuksia kotirauhan ja julkisrauhan suojaamisessa sekä tuomioistuimen määräämien pääsykieltojen valvonnassa. Sääntely täsmentää poliisin oikeutta puuttua pääsykiellon rikkomiseen ja luo aiempaa johdonmukaisemman oikeudellisen perustan poistamistoimenpiteille ja kiellon toimeenpanolle. Muutokset tukevat käytännön poliisitoimintaa ja parantavat mahdollisuuksia puuttua häiriöihin nopeasti ja oikeasuhtaisesti.

Myös poliisin tiedonsaantia ja henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä täsmennetään siten, että pääsykieltojen valvonta voidaan toteuttaa tehokkaasti. Tietojen luovuttamista ja käsittelyä koskevat säännökset parantavat viranomaisten välistä tiedonkulkua ja mahdollistavat tarkoituksenmukaisen yhteistyön elinkeinonharjoittajien kanssa pääsykieltojen hakemisessa. Muutokset selkeyttävät viranomaisten toimintaedellytyksiä ja tukevat pääsykieltojärjestelmän toimivaa toimeenpanoa.

Esityksen tavoitteet ovat perusteltuja. Uudistuksen käytännön vaikutuksia on kuitenkin syytä seurata ja arvioida sen voimaantulon jälkeen.

Poliisijohtaja Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen

Jakelu OM Oikeusministeriö

Tiedoksi OM KRO Rikoksantorjunta ja seuraamukset, Juho Martikainen
OM KRO Rikosoikeus, Kaisla Pohjolainen

VN/26860/2023-SM-54

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: